

משקפיים למכירה

המשפט המפתיע של יו"ר הנהלת הרשת הרב חננין באמצע אסיפה ממושכת, הבירור בספריית הרבי על אחד מחפצי הקודש בתערוכה, החסיד שמעולם לא היה ביחידות וזכה לקירובים נדירים מאוד, הנסיעה האיומה ליוהנסבורג שבוטלה ברגע האחרון והמפגש המטלטל עם תניא בספרייה בקליבלנד | וגם: מה שסיפר על עצמו ה'מחותן' אחרי שבנו סגר שידוך | המרא דאתרא הרב גלונבסקי שליט"א בהתוועדות יסודית על לימוד החסידות ודרכי החסידות לי"ט כסלו

התוועדות עם הרב

על ידי המרא דאתרא

הרה"ח הרב מנחם מענדל גלונבסקי שליט"א

רב קהילת חב"ד ומרכז העיר רחובות וסגן מזכיר בית דין רבני חב"ד

למקומות שבהם הסביבה לא בדיוק תואמת לאורחות שומרי תורה ומצוות?

נכון שכאשר אדם טרוד בהשפעה החוצה הוא אינו סופג לתוכו פנימה. ההלכה בשולחן ערוך בהלכות מליחה אומרת ש"אידי דטריד למפלט לא בלע". כשאדם בא לתת הוא לא יכול להיות מקבל. הרבי הזכיר זאת בהקשר של מבצע תפילין, כשהיו מי שקטרגו על המבצעים בשאלה דומה.

אבל עדיין, זה עצמו דורש הסבר. מאיפה הכוח להיות עסוק בהשפעה מבלי לספוג, מבלי להיכנע לתכתיבי הסביבה הבלתי תומכת?

לפני שהבת השלישית שלי סגרה שידוך עם בעלה לעתיד, נפגשתי עם מי שעתיד להיות ה'מחותן' שלי. שמו הרב יונה מטוסוב. הוא שליח הרבי במדיסון בירת ויסקונסין; לב אמריקה, אחד האזורים הכי ליברליים שיש. הוא פועל בקמפוס שיש בו אלפי סטודנטים יהודיים ומצית בהם את נשמתם היהודית.

כשדיברתי איתו אחרי סגירת השידוך, למטרת סיכום פרטים על החתונה,

לשנה טובה בלימוד החסידות ובדרכי החסידות תכתבו ותחתמו.

בי"ט כסלו, ראש השנה לחסידות, בדוגמת ראש השנה הכללי בתחילת חודש תשרי, יורד לעולם אור חדש שבכוחו להשפיע על כל אחד מאיתנו, ובכלל על כל יהודי ויהודי, בלימוד החסידות ובהנהגה בדרכי החסידות; בכך שהמהות שלנו תהיה מהות של חסידות בכל איברנו וגידנו.

לימוד חסידות מזריק לאדם כוח פנימי, רוחני ומרומם.

ידוע שאדמו"ר הזקן בחר לקרוא לספרו 'תניא' כי, בין היתר, אלו אותיות איתן. חוזק. כשיהודי לומד פנימיות התורה הוא מקבל עוצמה להתמודד עם העולם; לא רק לא להתפעל מהעולם, אלא אפילו להשפיע על העולם ולזכך אותו.

יש שאלה שרבים שואלים על שלוחי הרבי בעולם: איך הם יכולים לנסוע לכאלה מקומות נידחים שבהם אין להם סביבה תומכת? הרי אדם מושפע מסביבתו. זו לא רק הבחנה פסיכולוגית אלא גם נתון שהתורה מכירה בו. הרמב"ם כותב את זה במפורש. אז איך השלוחים מגיעים

סירב לשתות לפני מעריב.
הרב דוד חננין ע"ה

התעניינתי בעבודת השליחות שלו. סביב השולחן ישבו גם רעייתו וילדיהם. שאלתי אותו: כמה יהודים שומרי תורה ומצוות יש לך בקהילה? הוא הביט בי ואמר: "אתה מתכוון לכאלה שמקפידים על תורה ומצוות? אם כן, פה בשולחן נמצאת הקהילה שלי".

מה הפשט, שאלתי.

הוא הסביר: "כל יהודי במדיסון שמתקרב ליהדות, אני מאיץ בו לעזוב את העיר. אתם לא יכולים להישאר פה, אני אומר להם. לכו לשיקגו, לטורונטו, לניו יורק, למיאמי, ללוס אנג'לס; למקומות שיש בהם קהילות יהודיות. מקומות עם חינוך, עם כשרות ועם מקווה".

הוא תיאר איך 'הקהילה' שלו מפוזרת בעולם. איך שכאשר הוא מגיע לארץ ישראל או לניו יורק הוא מבקר אצל 'בעלי התשובה שלו'.

כששמעתי את זה הסתכלתי במי שיושב לצדי בשולחן. זכיתי לחלוק איתו את ספסל הלימודים בישיבה בברינאוה שבצרפת עשרות שנים קודם לכן, כמעט יובל שנים. ראיתי שהוא נראה אותו דבר כפי שנראה בעת לימודיו בישיבה. מדיסון לא נגעה ולא פגעה בו. הוא אפילו היה נטול עניבה. כלום. שום סממן של ספיגה מסביבתו הליברלית.

חשבתי לעצמי, איך אדם יכול להיות עשרות שנים במקום שאין בו סביבה תומכת, ולא נגע ולא פגע בכלל? זה רק לימוד חסידות. זה רק תניא אותיות איתן.

אדמו"ר הזקן ידע, בעת שכתב את תניא, מה יהיו ההתמודדויות והאתגרים של מי שילמד בספר, ואליהם כיוון את הספר. "ביודעי ומכירי קאמינא", כתב אדמו"ר הזקן בהקדמתו לתניא.

אדמו"ר הזקן נתן כוחות למי שלומד תניא להתמודד עם כל אתגר רוחני - עם אתגר של שליח בעיירה נידחת כמו מדיסון וגם עם אתגר של כל יהודי אחר, אפילו כזה ש'מרוחק' לכאורה מכל עניין פומבי של אידישקייט. חסידים אומרים כי ב'יודעי ומכירי' התכוון אדמו"ר הזקן לכל מי שיפתח אי פעם לאורך הדורות את ספר התניא, ולא משנה כלל מה מצבו הרוחני.

ראיתי את זה מקרוב.

באחת השנים התקיים סמינריון של חמישה ימים לסטודנטים רפורמים ליד טורונטו קנדה. הזמינו את אבא שלי ע"ה ועוד כמה חסידים מטורונטו שידברו בפני הסטודנטים. הנושא של הסמינריון היה 'תנועת החסידות וחסידים'. הם ידעו שיש חסידים שחיים גם בתקופה המודרנית ורצו להבין טוב יותר את התופעה.

אחד המדריכים בסמינריון קראו לו אדי, או בשמו היהודי יהודה כנראה. הוא היה מאוד 'חם' לאורחים ובמשך היממה שבה החסידים שהוא בסמינריון לא עזב אותם וניסה לספוג מהם עוד ועוד. במהלך היום אבא שלי התעניין מהו סיפורו, מדוע בוערת בו כזו חמימות ותשוקה לחסידות.

יהודה סיפר ששנים קודם לכן הוא נמנה עם 'שליחי

השלום' של הנשיא קנדי. זה היה ארגון שהקים נשיא ארצות הברית ג'ון קנדי בשנות השישים, שנות הכ"ף, ובמסגרתו נשלחו מתנדבים אמריקנים למדינות מתפתחות ברחבי העולם כדי לסייע במגוון פרויקטים. הרב, אגב, הזכיר את השליחים הללו לפחות פעם אחת, והתבטא שיש ללמוד מהם על שליחות, לסייע לעולם.

כך או כך אותו יהודה נשלח לקונגו שבאפריקה, כדי ללמד את המקומיים אנגלית ומתמטיקה. יחד עמו נסע כומר מיסיונר, שניצל את השליחות לעשות נפשות לכנסייה.

הם גרו באותו צריף והפכו לחברים. לא היה ליהודה יותר מידי עם מי לדבר בצורה פתוחה בקונגו ומוכן שהוא התחבר לכומר. אט אט הכומר הבין שיש עוד נשמה שהוא יכול ללכוד ברשתו - שותפו לצריף. הוא החל לדבר עם יהודה על דת ושכנע אותו להתנצר. הדברים חלחלו והגיע שלב שבו סיכמו ביניהם שבתום שליחותם ייסעו ליוהנסבורג ושם יהודה יטבול לנצרות.

יומיים לפני הנסיעה המתוכננת לדרום אפריקה יהודה לא הצליח להירדם בלילה. שכבתי במיטה, הוא סיפר לאבא, והייתי מוצף מחשבות. אמרתי לעצמי: בעוד יומיים אני אטבול לנצרות וזה לא פייר. כי אני יהודי ובכלל לא יודע מהי יהדות. איך אני יכול להמיר את דתי בלי לדעת ולהבין במה מדובר?

יהודה החליט לבטל את הטבילה המתוכננת ולחזור לארצות הברית. שם הוא ילמד קודם מה זה יהודי ורק לאחר מכן יחליט אם הוא רוצה לטבול לנצרות.

למחרת בבוקר, סיפר יהודה, שיתפתי את הכומר במחשבות שהיו לי בלילה. אמרתי לו שאני נאלץ לבטל את הנסיעה ליוהנסבורג. הוא מאוד כעס וניסה לשכנע אותי. 'סיכמנו', הוא אמר לי. אבל הסברתי לו שזה לא פייר, ושעליי לבדוק קודם מה זה יהדות.

הוא טס בחזרה לקליבלנד שבאוהיו, שם התגורר, ונכנס לספרייה העירונית כדי למצוא ספר שיסביר לו מה זה יהודי. לא היה אז את הרב גוגל, שניתן היה לברר אצלו ישירות. גם לא היה אז AI שבתוך שניות יכול לפרוס כל מידע נחוץ לכל אדם. בעידן ההוא האופציה

"כל הקהילה שלי סביב השולחן הזה". אוניברסיטת מדיסון, ויסקונסין. צילום: ג'ף מילר/UW-Madison

ומה לגבי "דרכי החסידות"?

יש משפט ששמעתי שלא מש
מזכרונות.

זה היה במהלך אחת משיחות
ההנהלה של 'רשת אהלי יוסף יצחק'
שבה נכחתי. הצטרפתי להנהלה
בשנת תשנ"ב כ"נציג הצעירים". הרב
דוד חנזין ע"ה, ששימש כיושב ראש
ההנהלה, ביקש ממני להצטרף. הוא
אמר לי שצריך שיהיו גם צעירים
בהנהלה.

ה"שמנת" של דרכי החסידות,
"היינו מסיימים את היום עם זה".
ספרי ספר השיחות לאדמו"ר הרי"צ

אותה אסיפה נמשכה קרוב לחמש
שעות. בשלב מסוים במהלכה הגישו לשולחן כיבוד קל,
מספר מזונות, משהו לשתות. מזוג לרב חנזין כוס מים
אבל הוא לא שתה. אחד מחברי ההנהלה שאל אותו מדוע
הוא לא שותה. האם יש בעיית כשרות במים? הרב חנזין
ענה שהוא לפני מעריב, ושלפי המגן אברהם, הריטב"א
ורבי עקיבא איגר ראוי להימנע אפילו משתיית מים לפני
תפילת מעריב.

חבר ההנהלה ששמע את הדברים לא התעצל. הוא
נחפז לצאת מהחדר וחפש שולחן ערוך. הוא דפדף עד
הלכות מעריב והצליח לאתר את הקטע שבו הפוסקים
מציינים את ההקפדה הזו. הוא חזר לחדר ואמר לרב
חנזין, כשצילל של הקלה ושמחה בקולו, שהוא מצא את
המקור להנהגה!

הרב חנזין חיך ואמר: מה אתה חושב? שהסיבה
שבגללה נמנעתי מלשתות היא המגן אברהם, הריטב"א
ורבי עקיבא איגר? האמת היא שראיתי את זקני החסידים,
שהקפידו לא לאכול או לשתות דבר מה לפני תפילת
מעריב. איך שזקני החסידים מתנהגים זה דרכי החסידות.

שמעתי את המשפט הזה ונדלקתי. כשחזרתי הביתה
אחרי האסיפה, בשעה מאוחרת, אמרתי לאשתי: היה
שווה לשבת חמש שעות בכפר חב"ד רק בשביל לשמוע
את המשפט הזה.

במשך שנים חסידים מאחלים זה לזה לשנה טובה
ב"דרכי החסידות", וכעת פעם ראשונה שמעתי הגדרה
מה זה דרכי החסידות.

במהלך השנים התבוננתי הרבה במשפט הזה. הוא
עדיין נדרש לפיתוח והסברה. כי איך אפשר לדעת איך
זקני החסידים מתנהגים?

האמת היא שיש דרך טובה לדעת.

זכינו שאדמו"ר הרי"צ העניק לנו את 'ליקוטי
דיבורים', את 'ספר הזיכרונות' ואת ספרי השיחות שלו,
שמשוברים כולם באין ספור סיפורי חסידים.

הרבי הרי"צ אמר פעם, שהסיבה שבגללה מפרסם את
הספרים הללו היא נשות החסידים ובנות חב"ד בעיקר;
כדי שהן תדענה מה זה דרכי החסידות ואיך לגדל את
המשפחות שלהן בדרכי החסידות.

על רבינו האור החיים מסופר שלא היו לו בנים אלא
רק בנות. כך היא המסורת החב"דית. יש מי שטוען שזה

הנגישה היחידה לברר משהו כזה היה
ללכת לספרייה.

בספרייה הוא מצא כמה ספרים על
יהדות. אחד מהם ספר קטן באנגלית.
זה היה תרגום של החלק הראשון
של ספר התניא. יהודה קרא את כל
הספרים. הספר שהכי נגע בו היה
ספר התניא. הוא העיד שבהתחלה,
כשקרא את הספר, לא הבין מילה, אבל
הבין שיש עומק בספר. אז הוא קרא
את הספר פעם נוספת ואז קצת החל
לקלוט מושגים ראשונים.

הוא הבחין שבסוף הספר מופיע
שישנם עוד ספרונים בנושאי יהדות
בהוצאת קה"ת, והייתה גם כתובת ליצירת קשר. הוא
שלח מכתב ל-770 וביקש לקבל את הספרונים. כעבור
זמן מה הספרונים נשלחו אליו. אחד הספרונים עסק
בהנחת תפילין. היו שם תמונות שהדגימו ולימדו איך
מניחים תפילין. יהודה שלח מכתב נוסף ובו שאל אם
ניתן לשלוח אליו, בתשלום, זוג תפילין. ואכן התפילין
נשלחו והוא לימד את עצמו, דרך התמונות, איך מניחים.
את כל זה סיפר יהודה לאבא במהלך הסמינריון.

אבא מיד אמר לו: אם אתה רוצה ללמוד עוד על יהדות
הגעת לכתובת הנכונה. בשכונת קראון הייטס בברוקלין
ישנה ישיבה בשם 'הדר התורה' שמיועדת בדיוק לאנשים
כמוך. זו הישיבה הראשונה מסוגה בעולם לבעלי תשובה.
אם אתה מעוניין אני אסדר לך מקום בישיבה.
יהודה נעתר ברצון.

הוא הגיע לניו יורק, החל ללמוד בישיבה והפך לחסיד.
לימים התגורר בעצמו בקראון הייטס. אני חושב שכיום
הוא גר במונסי.

יהודה הוא דוגמה ל"בידעי ומכירי קאמינא" שנכתב
בהקדמה לתניא. אדמו"ר הזקן לקח בחשבון כל יהודי
שיתקל בספר התניא לאורך הדורות ודאג לכך שהללו
יוכלו למצוא בתניא משהו שנוגע להם, לנשמה שלהם.

על יהודה ראו את זה במוחש. הוא היה רחוק ולא הכיר
כלום. הוא הציץ ונפגע. טעם וראה כי טוב ה'.

לחיים חסידים! ה"טעמו וראו" הזה יכול להיות, וצריך
להיות, גם אצל כל אחד מאיתנו. גם מי שכבר לומד תניא
ולומד חסידות תמיד יכול להוסיף וללמוד עוד יותר ועוד
יותר.

ידוע שיש מספר פעולות שיכולות לבטל גזר דין -
תשובה, תפילה וצדקה, וגם שינוי מקום, שינוי שם ושינוי
מעשה. הרבי הזכיר פעם ששינוי מעשה זה כאשר אדם
מתחיל ללמוד חסידות אליבא דנפשיה. במקרה כזה
הלומד משנה מעשה שמביא גם לשינוי מקום. כי מי
שלומד חסידות מועבר ל'מקום אחר', נעלה יותר, מרומם
ויוקרתי יותר. ממחלקת תיירים הוא עובר למחלקת
עסקים.

לאחר מכן גם מגיע שינוי שם. מי שלומד חסידות
אליבא דנפשיה גם ראוי להיקרות בשם חסיד.

יהודה חשף בפניו את סיפורו האישי המטלטל עם ספר התניא. אבא הרב אברהם יעקב גלובסקי ע"ה, במחיצת הרבי

קודם לכן לא היה אף פעם ביחידות. איך ידעת שהוא מסתיר את עצמו, ושקיא בבלי וירושלמי ובעל ייסורים? השיב הצמח צדק: קיבלתי בירושה מסבא, אדמו"ר הזקן, משקפיים. סבא קיבל את המשקפיים מהבעל שם טוב. אלו משקפיים שכאשר מביטים באמצעותם על יהודי יכולים לראות את הפנימיות שלו.

אגב: הייתי פעם בניו יורק ונכנסתי לבניין הספרייה הצמוד ל-770. יש שם בקומה השלישית תערוכה של חפצי אדמו"ר חב"ד. בתוך אחד הארונות, מאחורי קיר זכוכית, ראיתי משקפיים שהיה כתוב לצידם שאלו משקפיים של אדמו"ר המהר"ש. שאלתי את הספרן הרב בערל לוי, בחיור, אם אלו אותם משקפיים מוזכרים, שעברו בירושה מאדמו"ר הזקן והבעל שם טוב. הוא חיך וענה בסגנונו הישיר: אני לא חושב שהכוונה הייתה למשקפיים גשמיים.

מה הנקודה?

מדובר במשקפיים שלכל חסיד יש אותם. אלו משקפיים שמשנות את המבט על החיים, על העולם. הם מאפשרים להביט באופן פנימי על החיים. יודעים איך להשתמש במשקפיים הללו כאשר לומדים חסידות אליבא דנפשיה. והלימוד מביא לידי מעשה - להנהיג בדרכי החסידות.

יש, לדוגמה, את פרק ל"ב בתניא. מי שלומד אותו אליבא דנפשיה לא יכול לאחר מכן להסתכל על יהודי באופן נחות. זה לימוד שמשנה את המבט על כל יהודי. זה לימוד שנותן משקפיים.

אנחנו צריכים לנצל את המשקפיים הללו ולהשתמש בהם כמה שיותר. במשקפיים הללו גם אפשר להשתמש במספר גבוה. וגם לא יזיק אם נשתמש בהם בעדשות מולטיפוקל, שמאפשרת ראייה ברורה גם מקרוב. כי לפעמים מסתכלים מה קורה רחוק אבל שוכחים להביט לסביבה הכי קרובה שלנו.

כשמגיע י"ט כסלו ומאחלים זה לזה לשנה טובה "בלימוד החסידות ובדרכי החסידות" מתכוונים לזה. עלינו לאחל לעצמנו שנדע איך להסתכל במשקפיים שקיבלנו. ובעזרת השם נזכה לביאת משיח צדקנו. י"ט כסלו זה חג הגאולה. איזה יום יכול להיות יותר מתאים לגאולה כללית מהיום הזה? שיהיה במהרה בימינו ממש.

לא ככה ושכן היו לו בנים. כשהייתי פעם באירוע והזכרתי שלאור החיים היו רק בנות היה רב לא חסיד חב"ד שטען שישנה גם מסורת אחרת בנושא.

בכל אופן לפי המסורת שלנו האור החיים היה לומד עם הבנות שלו בכל שבוע את פרשת השבוע. והפירוש שלו על התורה בנוי מאותם שיעורים שלו עם הבנות שלו. אפשר להבין מזה אילו בנות היו לאור החיים.

מעין זה, אדמו"ר הרי"צ אמר שהוא מפרסם את זיכרונותיו ואת שיחותיו כדי שמהם נוכל להכיר את דרכי החסידות וכדי שהאימהות תוכלנה לגדל את משפחותיהן על פיהם.

כשהייתי בחור צעיר, תלמיד ישיבה, נהגתי לקרוא ליקוטי דיבורים או ספר השיחות לפני השינה. אני ממליץ את זה כל אחד. לפני שאתה נרדם תקרא עמוד או שניים מהספרים הללו. נכון שלפעמים לא תספיק לקרוא הרבה, כי מרוב עייפות אתה עלול לפעמים לעצום עיניים באמצע. אבל עדיין, תנסה לקרוא.

משמו של הרבי מקוצק אמרו פעם שהסיבה שבגללה לא כתב ספרים היא שלא היה יכול לדעת ל"איזו מיטה" יכניסו אותו.

אנחנו, בכל אופן, כשהיינו בחורים ב'תומכי תמימים', יִשְׁנֶנּוּ עם הרבי הקודם ב"אותה מיטה".

מי שיודע, יש בספרים הללו את ה"שמנת" של דרכי החסידות.

אחד הסיפורים שמספר הרבי הרי"צ הוא על חסיד שהופיע יום אחד בעיירה ליובאוויטש והרבי הצמח צדק קירב אותו מאוד. בנו של הצמח צדק, הרבי המהר"ש, הבחין בקירוב והסתקן. הוא לא הכיר את החסיד ורצה לדעת במי מדובר. הוא החל לברר, לשאול אנשים, והתשובה שקיבל הייתה שלא מכירים אותו. הגבאים, המשמשים בקודש אצל אביו, אפילו אמרו לו שמעולם קודם לכן לא ראו אותו נכנס ל'יחידות'.

הרבי המהר"ש החליט לגשת בעצמו לאותו חסיד ולתהות על קנקנו. הוא קשר שיחה עם החסיד, דיבר איתו, אבל לא הבחין בשום דבר יוצא דופן. התברר לו שזה יהודי מהעיר ויטבסק.

הרבי המהר"ש ניגש לאביו ושאל מדוע החסיד זוכה לקירוב כה גדול. השיב לו הצמח צדק: היהודי הזה מצליח להסתיר את עצמו. הוא בקיא בבבלי וירושלמי, בספרא וספרי וזוהר וכו', והוא בעל ייסורים. הגיע הזמן שתהיה לו ברכה והצלחה בענייניו הגשמיים.

כעבור מספר ימים היהודי נעלם מהעיירה ליובאוויטש. הברכה שקיבל מהצמח צדק התקיימה. כעבור כשנה הוא הופיע שוב פעם בליובאוויטש, והפעם הביא עמו, על חשבוננו, עשרה חסידים מויטבסק. לשם ההמחשה: זה כמו שהיום מישוהו יטוס לניו יורק לרבי ויממן עוד עשרה כרטיסי טיסה באלעל. צריך להיות בעל אמצעים כדי לאפשר זאת. החסיד הזה זכה לכך.

אדמו"ר הרי"צ מספר שבחלוף השנה הרבי המהר"ש נכנס שוב לאביו ושאל איך ידע מיהו אותו חסיד, הרי